

מתקנת הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

**ליומא דהילולא של
הרבי הקדוש רבי משולם
שרגא פייבוש היילפרין
זצוק"ל בעל השפת אמת'
מברעזאן בנו של הגה"צ
רבי נפתלי הירץ אבד"ק
ברעזאן זצ"ל נסתלק י"ט
אלול (תרל"ד)**

רבינו הקדוש זיע"א היה ידוע כפועל ישועות, ומדבריו לא נפל צרור ארצה. פעם לא עלינו פתח יהודי אחד חנותו בשבת קודש. מדי שבת בשבתו יצא רבינו זיע"א למחות בו, אך הלא עמד במורדו, וסייר לסגור את החנות ביום השבת.

באחת השבתות כאשר הגיע רבינו למחות בו כדרכו, והלא המשיך לעמוד במרדו ברוב עוזות, נעמד רבינו מולו והתרה בו, "אם לא תסגור את חנותך ותמשיך לחלל את השבת, לא תוכל עוד לפתוח אותה שוב". ואכן אותו סורר מת בפתע פתאום, עוד לפני שהספיק לפתוח את חנותו פעם נוספת. סיפור זה גרם לקידוש השם ברבים, וגרם לחיזוק גדול בשמירת השבת בכל הסביבה.

*

דרכו של רבינו זיע"א היה, להאריך בדברות קדשו בדברים טמירים העומדים ברומו של עולם, תוך שהוא מתבל דבריו הקדושים בראשי תיבות וגימטריאות. הדברים העמוקים מני ים, בקעו מגורנו מאליהם ללא שום הכנה, והיה ניכר בחוש כי כל דבריו דברי אלוהים חיים, ושיניה מדברת מתוך גורנו.

וכמו שסיפר בנו, הרבי הקדוש האמרי יהודה מברעזאן זצוק"ל, שפעם לא הבין דברי אביו הקדוש מרוב עמוקותם, וניגש לרבינו וביקשו שיבאר לו שוב את כוונת דבריו. ענה לו רבינו: "בני, תאמין לי שאיני זוכר כלל מה דיברתי היום".

אז יכולים לראות ביותר גדול התקיפות בשמירת עיניים של צדיקי ארעא
ישראל.

זה כבר שלשים שנה שאני רוצה לזכות לשוחח עם רבינו הצדיק ממאקווא שליט"א בדברי תורה, אך לא אסתייעא מילתא. בדרך חזור מ'מאלינאו' מציון קדשו של הרבי הקדוש הבית אהרן מקרלין זצוק"ל, זכיתי להיפגש שוב בשדה התעופה, עם הוד כ"ק מרן גאב"ד מאקווא שליט"א שחזר גם הוא מ'מאקווא' לארץ ישראל.

זה היה עדיין לפנות בוקר, ובכל זאת השאלה הראשונה שהרבי שליט"א שאל אותי היה, האם כבר התפללתי תפילת שחרית. אחרי התפילה לפני העלייה על המטוס, זכיתי להראות לרבינו שליט"א בפנים, הקטע הידוע בספר הקדוש בית אהרן (ליקוטים), על גדול חשיבות לימוד דף גמרא בשבת לפני התפילה, שהוא בבחינת "גן עדן העליון".

ואחר כך מעניין לעניין יצא לשוחח עם הרבי שליט"א על חשיבות לימוד מהרש"א, כשהשיחה מתארכת. המשימש בקדוש וניגש לרבי שליט"א והעיר, שזמן הטיסה מתקרב וכבר צריכים לעלות על המטוס. הרבי שליט"א גער בו: "מה אתה מדבר מטיסה, הרי מדברים כאן על רבינו המהרש"א, על מרן החזון איש זצוק"ל". אחרי הנחיתה בארץ ישראל, זכיתי לשוחח שוב עם מרן הרבי שליט"א, והמשיכו לשוחח בתורת המהרש"א. לפתע הרבי שליט"א מסתובב לאחד ממקורביו ואומר לו, "אתה מבין מה קורה פה, מדברים כאן על דברים נוראים של רבינו המהרש"א". מכל זה רואים בחוש עד כמה לימוד בספר הקדוש מהרש"א, חשוב ויקר אצל גדולי וצדיקי דורינו שליט"א.

הודו לה' שזכיתי לקיים בזה מצוות לויה, ללוות את הצדיק שליט"א בדרכו, ולכן מן הראוי להזכיר דבריו הנוראים של המהרש"א במסכת סוטה (מה): שמבאר ענין מצוות לויה, ובוה גופא נמשך לבאר בס"ד גדול חשיבות הרצון והמחשבה בתורת רבינו המהרש"א שהתחלנו לעסוק בזה, בגליון 'מתקנת הדף היומי' הקודם.

וכך לשון הגמרא (סוטה מו:), 'כל המלווה את חבריו ארבע אמות בעיר, אינו ניזוק'. פירוש, אדם שהולך לצאת מן העיר וללכת יחידי בדרכים, הוא נכנס בזה במקום סכנה. והעצה לזה, שכאשר הוא עדיין בתוך העיר, ילו אותו ארבע אמות, ועל ידי זה יזכה לשמירה במשך כל הזמן שהיה בדרך יחידי, ולא ייזק. ולכאורה קשה, מה מועיל מה שמלווים אותו ארבע אמות בתוך העיר, הרי אז הוא עוד לא נמצא כלל במקום סכנה.

ומבאר רבינו המהרש"א ביאור נפלא, וכך לשון קדשו: "ומיהו ודאי גם בעיר שייך ליה, אפילו בארבע אמות, גם אם [עכשיו בעיר עדיין] לא יחיד הוא. והוא ודאי דבר סגולי, שהמתלווה ניצל [על ידי זה] מהזיקא דמטא לידיה כדלקמן. והוא מבואר, כיון שהתחיל ללוותו ד' אמות גם בעיר, הרי כוונתו ודעתו להצילו בדרך, ומחשבתו ורצונו מהני ליה לחבירו בכל הדרך להצילו, על דרך 'רצון וריאוי יעשה'. עד כאן לשונו הקדוש. ורואים מזה שוב גדול חשיבות המחשבה והרצון בתורת רבינו המהרש"א זיע"א. כאשר האדם מלווה את חבריו ארבע אמות שהוא עדיין בעיר, הוא מגלה בזה ש"חושב ורוצה" ללוות את חבריו במשך כל הדרך. זה מועיל בפועל ממש, שאכן במשך כל הדרך יזכה חבריו לשמירה ולהינצל מכל מרעין בישין, כאילו חבריו מתלווה איתו כל הזמן ממש.

עוד מתרץ רבינו המהרש"א בזה הלשון: "או שמלאכיו של המלווה גומרים מחשבתו ורצונו, לילך במקומו עם המתלווה ולהצילו מהזיק". ובוה הולך המהרש"א לשיטתו במסכת מכות (:) , שכבר הובא בגליון 'מתקנת הדף היומי' הקודם, שכל מחשבה שהאדם חושב, הוא בורא לו מלאך מזה, והמלאך הזה מסייע אותו לקיים מחשבתו. ולכן גם כאן, על ידי ה'מחשבה והרצון' של האדם ללוות את חבריו במשך כל הדרך, הוא בורא מזה מלאכים טובים, והם מסייעים אותו והולכים בשליחותו ללוות את חבריו ולשמור ולהצילו, כדי לגמור ולקיים בפועל מחשבתו ורצונו הטוב של האדם.

וכי ככה לומדים?

זכיתי לשמוע סיפור מרטיט זה מכלי ראשון, מרבה של ביתר עילית, הגאון הגדול רבי חיים ווייס שליט"א: בשעתי - מספר הרב, כשהייתי ילד ובחור צעיר, לא היה כמו היום, שיש 'ישיבה קטנה', 'ישיבה גדולה', רק היו נכנסים לישיבה אחת מגיל הבר מצוה ועד החתונה. ובפרט אצל מורי ורבי הקדוש בעל השפע חיים מצאנז קלויזנבורג זצוק"ל, לא תפס כלל ענין ה'גילאים', אפילו ילדים מבוגרים כבר יכלו להתקבל לישיבה, כל ילד שנבחן על 65 דפי גמרא רש"י ותוספות בעל פה, היה יכול להיכנס לישיבה.

ואכן כאשר הייתי עדיין ילד בן י"א שנה, זכיתי להיבחן על 65 דפי גמרא רש"י ותוספות בעל פה, ומיד התקבלתי לישיבה. כחודשיים אחרי שנכנסתי לישיבה, ישבתי ולמדתי ביחד עם החברותא שלי הגה"צ רבי יעקב ישראל שמרלר שליט"א - כהיום ראש הכוללים דחסידי צאנז, ולמדנו בהתמדה ביחד מסכת עבודה זרה דף יא. כאשר הגענו לדברי התוספות, לא הצלחנו להבין בשלימות את דברי התוספות.

בדיק ברגעים אלו נכנס מרן הרבי השפע חיים זצוק"ל להיכל הישיבה, והסתובב בין בחורי הישיבה. כאשר הגיע אלינו שאל אותי הרבי פשט בתוספות הזה, ואמרתי את הפשט כפי הבנתי, וצינתי שלא הצלחנו להבין בשלימות את התוספות.

הרבי השפע חיים זיע"א ממש נסער ואמר, "הרי יש מהרש"א שמבאר את התוספות הזה", וכי ככה לומדים, לא מבניים ולא מסתכלים מיד במהרש"א, אתמהא. וסיים בחריפות ואמר לנו: "הייתי שולח אתכם מיד חזרה לחיידר". עד כדי כך היה חשיבות ונחיצות לימוד המהרש"א בעיני הרבי זצוק"ל.

את הסיפור בשלימותו שמעתי גם מפיו של החברותא, הגה"צ רבי יעקב ישראל שמרלר שליט"א ראש הכוללים דחסידי צאנז, והרי לנו שני עדים נאמנים על כל פרטי הסיפור המרטיט.

המלאכים משלימים מחשבתו ורצונו של אדם

השנה ביום י"ז - טו"ב סיון יומא דהילולא קדישא של מרן הרבי הקדוש הבית אהרן מקרלין זיע"א זצוק"ל, כאשר זכיתי לראשונה לפקוד את הציון הקדוש בעיירה מאלינאו שבאוקריינא. היה לי בשעת הנסיעה הזכות בכפלים לשהות בצילו של הוד כ"ק מרן גאב"ד מאקווא שליט"א, שנסע לציון קדשו של זקנו הרבי הקדוש העטרת משה זצוק"ל במאקווא, והגם שאני נסעתי למאלינאו, אך היה לי הזכות הן בהלך והן בחזור, לנסוע במטוס ביחד עם הרבי שליט"א.

אילו לא נסעתי אלא כדי לראות גדול שמירת העיניים של הרבי שליט"א בשדה התעופה, דיינו. וכמו שמסופר על זקני הגה"צ רבי משה ברים זצ"ל, שפעם כאשר נסע לשדה התעופה, כדי ללוות את אחיו - דודי זקני ראש ישיבת רח"ץ הגה"צ רבי יהושע העשיל ברים זצ"ל, שנסע לארה"ב עבור הישיבה. הצטרף אז לנסיעתם יהודי שלישי, והיה נראה שגם הוא רוצה ללוות את הראש ישיבה בדרכו לארה"ב.

אנשים שאלו אותו, וכי אתה כל כך מקורב לראש הישיבה, עד שאתה נוסע ללוותו עד שדה התעופה. ענה היהודי, כלל לא לשם כך היה נסיעתי לשדה התעופה, רק כדי נסיעתי היה אך ורק כדי לראות את גדול השמירת עיניים של הגה"צ רבי משה ברים זצ"ל, רציתי לזכות לראות בעיניי, איך יהודי צדיק וחסידי מתנהג בשדה התעופה.

על דרך זה, יהודי שזוכה לראות איך רבינו ממאקווא שליט"א הולך בעיניים עצומות בשדה התעופה, מקבל שיעור נפלא בשמירת עיניים, שמלווה אותו למשך כל ימי חייו. הגמרא בדרך היומי שלנו (חולין קכב), 'תא חזי מה בין תקיפי ארעא דיש"א לחסידי דבבל', ואפשר לומר בדרך מליצה, שכאשר נוסעים למנוחת קדשם של 'חסידי דבבל' הטמונים בחוצה לארץ, דייקא

הגמרא בברכות (ו:), 'כל שידוע בחבירו שהוא רגיל ליתן לו שלום, יקדים לו שלום. ואם נתן לו [שלום] ולא החזיר, נקרא גזלן', שנאמר (ישעיה ג, יד) 'גזלת העני בבתים'. ופירש רש"י, 'גזלת העני' – והלא אף גזלת העשיר גזלה היא, אלא 'גזלת העני' שאין לו כלום לגזול ממנו, אלא שלא להשיב על שלומו. והנה באמת כלנו בבחינת 'עניים' – בדעת, כמאמרו ז"ל (מדרים מא), 'אמר אביי, נקטינן אין עני אלא בדעה', והרי כל יום אנחנו מתפללים שלש פעמים ביום 'אתה חונן לאדם דעת', שנוכה לקבל את המתנה הגדולה שנקרא 'דעת'. ושיהיה לנו 'דעת' מה לבקש ולהתפלל, כמבואר בספר הקדוש שם משמואל (פינחס תר"ע) על הגמרא בשבת (ק"ה), 'כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לב', "הפירוש אצלי, שנותנין 'דעת' ללב האדם, לידע מה ישאל". ומאחר שכולנו לא עליכם בבחינת עניים בדעת, לכן יש לנו להזיהר עד מאד להשיב שלום לכל אדם מישראל, כדי שלא להיחשב חלילה כ'גזלן' – 'גזילת העני'. ומידה טובה מרובה חמש מאות פעם (תוספתא סוטה פ"ד), בזכות שנאיר פנים בס"ד לכל יהודי, בוודאי נזכה לכל הישועות, אמן.

נועם שיח עם הגאון רבי ישראל ברזובסקי שליט"א מרבני העיר ביתר עילית יצ"ו בנו בכורו של בעל הדרכי נעם הוד כ"ק מרן אדמו"ר מסלונים שליט"א חלק שלישי - המשך מגיליון שכ"ו

אמר הרבי האמרי חיים, ווארט על הפסוק בפרשת השבוע – פרשת נח (בראשית ה, א), 'ויזכור אלקים את נח ואת כל החיה ואת כל הבהמה אשר אתו בתיבה ויעבר אלקים רוח על הארץ וישוכו המים'.
וכך פירש הרבי את הפסוק, 'ויזכור אלקים את נח', הקב"ה זוכר את הצדיק, 'ואת כל החיה', כל העבודת ה' של הצדיק שנעשית בשמחה ובחיות דקדושה. אולם 'ואת כל הבהמה', פירוש, האדם שהוא בבחינת 'בהמה' ורוצה בכל זאת שהקב"ה יזכור ממנו, התנאי לכך הוא, 'אשר אתו בתיבה', שיהיה דבוק בצדיק, ואז הוא זוכה, 'ויעבר אלקים רוח על הארץ', שהקב"ה מכניס בו רוח קדושה בתוך הארציות שלו, וממילא 'וישוכו המים', מתבטלים ממנו כל המים הזדוניים.
למרות שכבר היה בזה רמז כמעט מפורש לאותו בחור, שעליו להיות דבוק לצדיק ולהישאר 'בתיבה'. אך עדיין חשב הבחור לעצמו, מי אומר שהרבי התכוון בכל זה אלי. ולכן נשאר עדיין בספקותיו שטרדו את מוחו.
לאחר כמה דקות פנה הרבי לעברו של הבחור, ופתח שוב להשלים את ה'תורה' – דבר שהיה נדיר מאד, שהרבי יאמר 'תורה' לאחר שכבר סיים פעם אחת. ופירש את הפסוקים בתהלים (עג, כב-כג), 'ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך, ואני תמיד עמך אחזת ביד ימיני'. שגם מי שהוא בבחינת 'בהמה', וכמו כן הוא 'בער' ואינו יודע מאומה, אמנם 'אחזת ביד ימיני', על ידי שהוא דבוק בצדיק, אזי 'חלקי אלקים לעולם' (שם פסוק כו). ואז הוסיף הרבי ואמר במפורש לאותו בחור: "הַעֲרָסָה, נָאֵר זֵיךְ נִשְׁט אָפְרִיִסְן" – 'אתה שומע, רק לא להתנתק'.
לאור זאת, החליט הבחור להגיע גם למחרת בשבת בבוקר להתפלל בצילו של הרבי. ויהי כאשר הרבי האמרי חיים נכנס בבית המדרש לתפילה, ועבר ליד אותו בחור, שאל אותו: "נו, בִּקְשׁ שׁוֹיִן אִתּוֹ בְּתִיבָה" – נו, האם אתה כבר "אתו בתיבה". כאשר הבחור שמע את הדברים המפורשים יוצאים מפי קדשו, כבר הבין טוב ללא שום צל של ספק, שהרבי האמרי חיים תפס את כל מחשבתו, והחליט להתקשר בקשר אמיץ אל הרבי, ולהתאבק בעפר רגליו.

אולם עדיין הדהדה במוחו 'קושיא' על ה'תורה' שהרבי אמר אתמול, שאפילו אדם שהוא בבחינת 'בהמה', ברגע שהוא מקיים 'אתו בתיבה', שמתקשר אל הצדיק, מכניס בו הקב"ה רוח קדושה. ולכאורה איך יתכן כזאת, אדם שהוא עדיין בבחינת 'בהמה', בפנימיותו הוא רקוב ומקולקל, ובכל זאת יתכן בהתקשרות אל הצדיק זוכה שיכניס בו הקב"ה רוח קדושה ויעביר ממנו החומריות, היתכן כזאת.
והנה בקריאת התורה היו החסידים עומדים סביב הרבי האמרי חיים, ולפעמים 'בין גברא לגברא', השמיע הרבי דברי תורה וחסידות. הבחור הזה עמד ליד הרבי והרהר ב'קושייתו' גם באמצע קריאת התורה. לפתע נענה הרבי האמרי חיים בבין גברא וגברא ואמר, "בתיבה לא הורשו להיכנס רק מי שלא השחית דרכו". אף אחד לא הבין כוונת הרבי בזה, רק אותו בחור הבין היטב היטב שזה מכוון אליו, כתשובה על קושייתו. כשם שבתיבה לא הורשו להיכנס מי שהשחית דרכו, כך מי שהשחית דרכו לא מורשה להתקשר אל הצדיק ולהיות 'איתו בתיבה'.

ושוב בעת עריכת השולחן הרהר הבחור, מה יהיה עם היצר הרע, הוא הרי כמו זבוב, הוא מגיע והולך מגיע והולך. פתאום הוא שמע תשובה על מחשבתו בתוך דברי הרבי האמרי חיים: 'מי שאינו מניחו לבוא אצלו, הוא לא יכול להגיע אליו'. עכשיו כבר ידע הבחור בוודאות שאין כמותה, שהרבי פשוט קורא כל מחשבותיו, והתקשר אליו בקשר אמיץ וחזק.

- המשך יבוא בס"ד -

הרב ברזובסקי: אם כבר מדברים על ליל הסדר הקדוש בצל הרבי האמרי חיים זי"ע, מן הראוי לציין מה שתיאר לי פעם כ"ק אדמו"ר בעל הדרכי נעם מסלונים שליט"א: כאשר הגיעו 'לשולחן עורך' וסעודת החג, היו החסידים יוצאים ל'הפסקה' של כשעה, ואחר כך חזרו להמשך עריכת הסדר בצל הרבי. אמנם אני – בתור נכד של הרבי, הייתי נשאר גם בשעת ההפסקה. וראה זה פלא, למרות שהרבי לא ערך אז כלום בשעת ההפסקה, בכל זאת הרגשתי כל הזמן, שאני פשוט לא מסוגל להוריד את העין מהרבי.

וכך אמר לי אדמו"ר שליט"א בלשון קדשו: 'אִיךְ האב זיך נִשְׁט גֶעקענט זעטיגן די אויגן פון צו קוקן אויף דער רבי די גאַנצע שטעה' – לא הייתי מסוגל להשביע את עיני מההסתכלות על הרבי במשך כל השעה של ההפסקה.

ועל דרך זה תיאר עוד כ"ק אדמו"ר שליט"א, שפעם בליל יום הכיפורים שחל להיות בשבת, ראה איך הרבי האמרי חיים אומר בהתלהבות נוראה 'כנונא', 'וכל דינין מתעברין מינה', וזה היה באופן שאי אפשר לתאר. אדמו"ר לא הסביר מה ראו אז על הרבי, רק סתם ולא פירש, "אי אפשר לתאר", זה לא ניתן לתיאור ולהסברים.

*

הוד כ"ק אדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א סיפר פעם לאחי, שבתחילת בואו לויזניץ אצל הרבי האמרי חיים, ראה שם דבר תמוה מאד. בליל שבת קודש בימות החורף אחרי עריכת השולחן שנמשך במשך כשבע שעות, הוא מבחין פתאום איך שכולם נדחפים ליד החדר של הרבי. הוא בירר למה נדחפים לשם, והסבירו לו, שהולכים להכניס כוס תה לרבי, ולכן נדחפים כדי לזכות לראות את הרבי שוב כאשר הדלת תיפתח.

הדבר היה פליאה ותמיהה עצומה בעיניו, אחרי שבע שעות שזכו לראות את הרבי בטיש, מה הענין והצורך להידחק עכשיו כדי לראות שוב את הרבי במבט קצר. אך אחר כך – סיים האדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א, כבר הבנתי את זה טוב עד מאד מאד.

*

הרב ברזובסקי: כאשר מסתכלים בספר הקדוש אמרי חיים, רואים כל שבוע כל כך הרבה רמזים, הנרמזים בכל מילה שאמר הרבי האמרי חיים.

הרב קובלסקי: וזה בנוסף לעצם הרמזים הרבים, שהרבי האמרי חיים אמר במפורש בדברות קדשו.

הרב ברזובסקי: אכן. ואם כבר מדברים על הדברות קודש של הרבי, אספר סיפור נפלא: הגה"צ רבי אליעזר דוד פרידמן זצוק"ל, למד בבחרותו בישיבה בקאפערן שליד אנטוורפן, והנה לקראת ירח האיתנים של שנת תש"ח, הגיע הרבי האמרי חיים לביקור באנטוורפן, לטובת בניית שיוכן ויזניץ בבני ברק, ולכן נסע אז הגה"צ רבי אליעזר דוד לאנטוורפן כדי לשהות בצילו של הרבי בירח האיתנים.

לימים סיפר הגה"צ רבי אליעזר דוד מופת גדול, ששמע ממקור ראשון שאירע אז בעת ביקורו של הרבי באנטוורפן, (מובא גם ב'מפי ספרים וסופרים' הגדה של פסח עמוד רכה) ומעשה שהיה כך היה: בחור אחד התלבט אז קשות, האם להתקשר לרבי האמרי חיים ולהיות חסיד ויזניץ, או ללכת לחפש לעצמו חסידות אחרת.

לקראת שבת פרשת נח שנת תש"ח, כאשר הרבי האמרי חיים שהה עדיין באנטוורפן, החליט הבחור בעצמו החלטה סופית, אם הרבי ירגיש בהרהוריו הרבים ויאמר לו במשך השבת דברי חיזוק בענין זה, אזי יתקשר אל הרבי ויהיה חסיד ויזניץ. אמנם אם הרבי לא יגיד לו כלום במשך השבת, ילך מיד אחר השבת לחפש לעצמו מקום אחר.

חלק זה שמעתי מהגר"ש איצקוביץ שליט"א, שבכל ליל שבת היה הרבי האמרי חיים עורך שני שולחנות, בטיש הראשון היה אומר גימטריאות על הפרשה, ובטיש השני היה אומר פרפראות נפלאות על הפרשה. אך בשבת הזאת שינה הרבי מהרגלו, ותיקף בסיום הטיש הראשון, אמר הרבי פרפראות על פרשת נח.

נחזור ונשובה לדברי הגה"צ רבי אליעזר דוד פרידמן: בדברות קודש בהתלהבות אש

